

Finska domar i brottmål 1958—1960

Av justitierådet BERTEL SCHWINDT.

Denna översikt, den fjärde i ordningen, omfattar ovannämnda treårsperiod. Förutom brott mot strafflagen ha även trafikförseelser samt några andra brott intagits i översikten.

1. *Fortsatt brott.* A, som hade förmått personen B och försökt förleda personen C att såsom vittne inför rätta avgiva osann utsaga, dömdes för fortsatt brott, som innefattade anstiftan till med ed bekräftad osann utsaga såsom vittne inför rätta samt försökt anstiftan till samma brott.

Den anstiftan och försökta anstiftan, som A gjort sig skyldig till, har han gjort i avsikt att bli frikänd från ett tilltal för framförande av motorfordon i dryckesrört tillstånd. A har förmått B att mot bättre vetande berätta, att A ifrågavarande dag varit nykter och försökt förmå C att avgiva sådan vittnesberättelse, att A:s brott ej skulle kunna visas.

HD har tydligen bl. a. på den grund, att avsikten med A:s ovansagda handlande gått ut på att erhålla frikännande utslag för tilltal rörande ett enda brott, ansett sådant samband mellan A:s gärningar föreligga, att de kunde betecknas såsom fortsatt brott (97/1960).

2. *Nödvärn.* En för fylleri anhållen person A hade i förrummet till en polisstation slagit konstapeln B med en flaska i huvudet. För att få A lugnad och för att fråntaga A den i hans värjo ännu befintliga mynningen till nämnda sönderslagna flaska hade B, sedan han och A vid utbrutet handgemäng fallit till golvet, tryckt sina knän mot A:s bröst och mage med påföljd, att A erhållit så svåra skador, att han sex dagar senare avlidit. Enär B dock icke kunde anses ha brukat uppenbarligen större våld än vad med beaktande av modståndets farlighet, av A:s person och av vad för ordningens upprätthållande kunde anses försvarligt, har HD, med upphävande av HovR:s utslag medelst vilket B ådömts straff för misshandel med dödlig påföljd begånget i excess i nödvärn, förkastat åtalet mot B (83/1959).

3. *Offentligträttsligt nödvärn.* Soldaten A hade genom galler i högvakten i Helsingfors försökt samtala med en å högvakten arresterad annan soldat. Sedan vakthavande soldaten B upprepade gånger uppmanat A att avlägsna sig, vilken uppmaning A

Föregående översikt är införd i denna tidskrift år 1960 s. 44—52. Siffrorna i nu införda översikt hänvisa till högsta domstolens (HD) redogörelser och meddelanden och avse i samtliga här refererade fall meddelanden.

ej efterkommit, hade B förklarat A anhållen. Sedan A för att förhindra anhållandet sprungit undan men sedermera ånyo uppenbarat sig i högvaktens omedelbara närhet hade B på befallning av vakthavande underofficeren befallt A att följa med till högvakten och sålunda ställt honom under bevakning. B hade, sedan A utan att hörsamma befallningen hade springande begivit sig på flykt, för att förhindra rymningen, först tillropat A att stanna samt sedan med automatpistol skjutit en serie varningsskott i luften. A hade det oaktat fortsatt att springa undan, varpå B för att förhindra rymningsförsöket hade siktat med automatvapnet mot A:s fötter och avskjutit en ny serie av vilken en kula bakifrån genomträngt A:s buk med påföljd att A avlidit. Enär det icke kunde anses, att B brukat större våld än som var nödigt för rymningens förhindrande, har HD, i motsats till Helsingfors HovR, förkastat mot B väckt åtal.

Det frikännande utslaget omfattades av två justitieråd och två militära ledamöter av HD. Minoriteten, bestående av tre justitieråd, dömde B för misshandel till villkorligt fängelsestraff.

Såsom av HD:s motivering framgår har s.k. offentligträttsligt nödvärn ansetts föreligga och B har ej befunnits skyldig ens till excess i nödvärn (43/1959).

4. *Dödsvållande.* Jordägaren A, som i strid mot givna stadganden på en ugn i bebodd byggnad hade i samma låda uppbevarat 50 stubbomber samt 50 därtill hörande knallhattar, har, då knallhattarna vid inträffad eldsvåda exploderat och bragt även stubbomberna att explodera med påföljd att två i släckning av eldsvådan deltagande personer skadats till döds, ådömts straff för bl. a. vållande till två personers död (87/1959).

5. *Egenhandsrätt.* En revisionsbyrås ägare A hade omhändertått B:s medel att användas för betalning av material, avsett att användas för slutförande av B:s ackordarbete. A, vilken egenmäktigt innehållit en del av sagda medel för betalning av en fordran, som A hade mot B för utförda bokföringsarbeten, ansågs skyldig till egenhandsrätt och dömdes därför av HD till bötesstraff samt förpliktades att till B återbetala de olovligen innehållna medlen. En medlem av HD var skiljaktig och förkastade straff- och ersättningsyrkandet (11/1958).

6. *Fråga om anstiftan till avgivande av osann utsaga.* A, som var anhållen för brott, hade i ett olovligen avsänt brev uppmanat B att avge osann utsaga, då han komme att förhöras av polismyndighet. Enär B icke fått vetskap om brevet, ansågs A ej ha gjort sig skyldig ens till försökt anstiftan till avgivande av osann utsaga (90/1960).

7. *Stöld.* En person, vilken olovligen tagit en bil och kört den-

samma till annan ort samt kvarlämnat den på sistnämnda ort, dömdes för stöld och ej för olovligt begagnande. Jfr. Tfr 1957 s. 254 (45/1958).

8. *Fråga om koppleri.* A hade tillåtitt hos honom boende lösdriverskor att per telefon taga emot beställningar för bedrivande av otukt annorstädes än i A:s våning. A ansågs ej genom sagda förfarande ha gjort sig skyldig till hållande av hus för bedrivande av otukt.

Frågan gäller således huruvida hållande av s.k. callgirls straffas såsom koppleri i det fall att själva otukten förövas i hotellrum, i naturen eller i bilar eller således på annan plats än den, som är utgångspunkt för verksamheten. Kan således stadgandet i SL 20:10 om „hållande av hus för bedrivande av otukt“ tolkas så vidsträckt, att lagrummet tillämpas även i sådant fall, att lösdriverskorna bebo sagda lokal och därifrån beställas per telefon och avhämtas, vanligen med bil, samt återhämtas på samma sätt, varvid samma kvinna under ett dygn kunde utföra 2—3 „uppdrag“? Märkas bör att, då sagda lagrum fick sin avfattning, något callgirl-system ej förekom.

HD har således, efter omröstning, tolkat lagen restriktivt. Ett förslag till ändring av sagda lagrum är under behandling.

Forsman, De särskilda brotten II 4 uppl. s. 76—86 (114/1960).

9. *Tjänstebrott.* En stadssekreterare och två andra stads-tjänstemän, vilka, sedan den lokala kommunaltjänstemannaföreningen de tillhörde för att stödja föreningens till stadsstyrelsen riktade krav på löneförhöjning beslutat inställa arbetet, hade underlåtit att uppfylla sina tjänsteåligganden, dömdes av HD till bötesstraff för uppsåtligt tjänstebrott, begånget utan avsikt att bereda sig eller annan nytta eller skada annan. En medlem av HD ansåg tjänstefelet ha begåtts av oförstånd och ådömde varning.

Delta avgörande har stor principiell bärvidd, då ju tjänstemännens strejkrätt dryftats rätt mycket i Norden. Se Thulin, Nordisk Administrativt Tidsskrift 1923 s. 63, Bergendahl, Lärobok i rättskunskap för blivande landsfiskaler III (uppl. 2) s. 556, Jägerskiöld, Förvaltningsrättslig Tidskrift 1952 s. 141 f. NJA 1955 s. 405, Sundberg, Kommunalrätt, allmänna delen (1936) s. 90 o. 99. Andersen, Dansk forvaltningsret (1946) s. 206 (125/1958).

10. *Fylleri i tjänsteutövning.* En officer, vilken ej visats ha berusat sig under tjänsteutövning men som visats ha omedelbart före början av den regelbundna arbetstiden förtärt alkohol i sådan mängd, att han därvid måste ha förstått sig vara, såsom också varit fallet, berusad även under tjänsteutövning, ansågs förfallen till fylleri under tjänsteutövning (25/1959).

Trafikförseelser.

11. En bil hade stött ikull ett trafikmärke, som träffat en person så, att denne åsamkats kroppsskada. Den omständigheten, att trafikmärkets fäste icke varit tillräckligt djupt nedsänkt i marken, ansågs icke vara sådan ej till brottet hörande orsak, som skulle föranleda jämkning av skadestånd (13/1960).

12. Den första av tvenne lastbilar, som på en gata med förkörsrätt färdades efter varandra, hade för att taga av till en sidogata till höger förts till gatans högra kant och stannat, då en från sidogatan kommande personbil stängt vägen dit. Den lastbil, som legat bakom den andra, hade då börjat passera den lastbil, vilken stannat. Personbilens förare, som med sin bil hade börjat överskrida gatan med förkörsrätt och som därvid underlåtit att väja för den längs sistnämnda gata rakt framåt körande senare lastbilen med påföljd, att dessa bilar stött samman, ansågs genom oförsiktighet i trafik ha förorsakat sammanstötningen (53/1960).

13. Då två i samma riktning löpande körfiler, genom att vägbanan blev smalare, sammanfölla till en fil utan att någondera filen slutade i ett hinder, som stängde densamma, eller utan att någon hindrade färd längs någondera körfilen, skulle den, som färdades längs den vänstra körfilen, väja för den, som färdades längs den högra filen (54/1960).

14. A hade oförsiktigt framfört sin bil med påföljd, att bilen stött mot en elektricitetsstolpe, som brutits. Detta hade medfört, att den elektriska strömmen till en fabrik hade avbrutits. Enär den fabriken därigenom tillfogade skadan måste anses ha uppkommit direkt genom A:s oförsiktighet förpliktades A att ersätta fabriken sagda skada.

Den omedelbara skadan å stolpe och ledning har drabbat el-verket. Gentemot fabriken svarar el-verket dock ej för de skador föranledda av strömvabrott, som förorsakats av tredje person; t. o. m. har el-verket genom klausul i leveranskontrakten frikallat sig från allt ansvar för distributionsstörningar. HD har i detta fall ansett, att kausalsammanhang mellan oförsiktigheten och skadan förelåg och att strömvabrottet, som sagda oförsiktiga framförande av bil förorsakade, icke var en helt oförutsedd eller mycket avlägsen följd av ovarsamheten.

Karlgren, Skadeståndsmål (1958) s. 40, 47, Malmaeus, Svensk rättspraxis i skadeståndsmål (1957) s. 378 n:o 6 (127/1960).

Spridning av osedlig publikation.

15. HD fann att i „Sangen om den røde rubin“ samlag samt därmed förknippade förehavanden och sinnesintryck skildrades ingående på ett sätt, som sårade tukt och anständighet, ävensom

att sagda skildringar återkommo så ofta och voro så fördelade över hela boken, att denna erhållit sin huvudsakliga prägel av dem. Då boken sålunda oaktat sina litterära förtjänster måste anses osedlig i den bemärkelse, som avsågs i lagen om undertryckande av osedliga publikationers spridning, samt bokhandlaren A, som i anseende till det uppseende boken tidigare allmänt väckt uppenbarligen varit medveten om dess innehåll och insett att den kunde finnas förgriflig i omförmålt avseende, förty genom att försälja densamma gjort sig skyldig till lagstridigt förfarande, har HD dömt A för spridande av tryckalster, som sårade tukt och anständighet, till bötesstraff och en del andra påföljder.

Detta avgörande har intagits i översikten, då det för nordiska läsare torde vara intressant att se huru finsk lagskipning reagerat inför den beryktade boken (78/1959).

Illojal konkurrens.

16. Ett aktiebolag hade såsom ägare till en tobaksfabrik utfäst sig att utlotta en bil och rätt till en jordenruntresa bland dem, som insände riktiga lösningar till en av bolaget given uppgift. Bolaget ansågs ha brutit mot stadgandet i 8§ lagen 31. 1. 1930 om illojal konkurrens, enligt vilket lagrum i samband med affärsföretag gjord utfästelse om gåva, vars erhållande berodde av tillfällighet, var straffbelagd.

Norrmén, Illojal konkurrens enligt finsk rätt s. 37, Söderholm i FJFT 1927 s. 327—334.

Enligt HD:s motivering förelåg brott mot lagen mot illojal konkurrens i och med att förmån, vars erhållande berodde på en tillfällighet, utfästs. Enligt HovR:s motivering var även den omständigheten relevant, att ifrågavarande tävlingsuppgift, jämväl med beaktande av den däri utlovade på en tillfällighet beroende förmånens storlek, icke kunde anses huvudsakligen såsom tidsfördriv (20/1960).

Bertel Schwindt.